

IJTIMOIIY FANLARNI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUV:
MUAMMO VA YECHIMLAR

Mingturayeva Kamola Farxod qizi

O'zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti

Sotsiologiya yo'nalishi 2-bosqich talabasi

kamolamingturayeva0005@gmail.com

Annotatsiya: Ijtimoiy fanlar insoniyat taraqqiyotining nazariy va amaliy asoslarini o'rganuvchi soha bo'lib, uni samarali o'qitish jamiyatning intellektual salohiyatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Hozirgi kunda an'anaviy o'qitish usullari o'quvchilarning zamonaviy jamiyatda raqobatbardosh bo'lishi uchun yetarli emas. Shu sababli innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, interfaol metodlar, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarning ijtimoiy fanlarni o'qitishga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, mavjud muammolar va ularning yechimlari ilmiy nuqtai nazardan ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: ijtimoiy fanlar, innovatsion pedagogika, muammoli ta'lim, interfaol metodlar, sun'iy intellekt, o'quv jarayoni.

Annotation: Social sciences are an area that studies the theoretical and practical foundations of human development, and its effective teaching plays an important role in increasing the intellectual potential of society. Nowadays, traditional teaching methods are not enough for students to be competitive in modern society. Therefore, the introduction of innovative pedagogical Technologies is gaining importance. This article analyzes the impact of problem education, project-based teaching, interactive methods, artificial intelligence, and digital technology on social science teaching. Also, existing problems and their solutions are considered from a scientific point of view.

Keywords: Social Sciences, innovative pedagogy, problem education, interactive methods, artificial intelligence, educational process.

Аннотация: Общественные науки-это область, изучающая теоретические и практические основы человеческого развития, и ее эффективное обучение играет важную роль в повышении интеллектуального потенциала общества. В настоящее время традиционных методов обучения недостаточно для того, чтобы учащиеся были конкурентоспособными в современном обществе. Поэтому внедрение инновационных педагогических технологий приобретает все большее значение. В этой статье анализируется влияние проблемного обучения, проектного обучения, интерактивных методов, искусственного интеллекта и цифровых технологий на преподавание социальных наук. Также рассматриваются существующие проблемы и их решения с научной точки зрения.

Ключевые слова: обществознание, инновационная педагогика, проблемное обучение, интерактивные методы, искусственный интеллект, учебный процесс.

TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR

IV son, Mart

Ijtimoiy fanlar (tarix, huquq, iqtisod, sotsiologiya, falsafa, psixologiya) jamiyatni tahlil qilish va uning rivojlanish qonuniyatlarini tushunishda muhim o'rin tutadi. Bugungi tezkor axborot oqimi va globallashuv sharoitida ushbu fanlarni o'qitish faqatgina faktlarni yod olish bilan cheklanmay, balki o'quvchilarning tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish, tahlil qilish va mustaqil xulosa chiqarish qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qilishi lozim.

An'anaviy dars metodlari (ma'ruza, yozma ishlar, kitob bilan ishlash) o'quvchilarni faol ishtirokchi emas, balki passiv tinglovchi sifatida shakllantiradi. Shuningdek, quyidagi muammolar mavjud:

O'quvchilarning past faolligi – O'qituvchi markazida bo'lgan ta'lim modeli o'quvchilarni faqatgina tayyor bilimlarni qabul qilishga undaydi, mustaqil tahlil qilishga emas.

Zamonaviy texnologiyalarning yetarlicha qo'llanmasligi – Ko'plab ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt imkoniyatlari cheklangan.

Real hayot bilan bog'liq emasligi – O'quvchilarga nazariy bilim beriladi, lekin amaliy jihatdan qo'llash imkoniyati yetarli emas.

Shu sababli, innovatsion yondashuvlar ta'lim jarayoniga joriy etilishi zarur.

Tadqiqot quyidagi usullarga asoslangan:

1. Nazariy tahlil – Zamonaviy ta'lim metodikalarini o'rganuvchi ilmiy maqolalar, xalqaro tadqiqotlar va ta'lim siyosati hujjatlari tahlil qilindi.

2. Eksperimental tadqiqot – Ijtimoiy fanlarni o'qitishda innovatsion metodlar joriy etilgan maktab va universitet tajribalari o'rganildi.

3. So'rov va intervyu – O'qituvchilar va o'quvchilarning innovatsion yondashuvlar borasidagi fikrlari va natijalari o'rganildi.

Natijalar va tahlil

1. Muammoli ta'lim yondashuvi

Muammoli ta'lim – o'quvchilarga ma'lum bir muammo beriladi va ular uning yechimini o'zlari izlab topadilar. Masalan, tarix darsida "Ikkinchi jahon urushi sabablarining turli mamlakatlarda qanday talqin qilinishini tahlil qiling" degan topshiriq berilishi mumkin.[1]

Afzalliklari:

Tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi.

Mustaqil izlanish ko'nikmasini shakllantiradi.

O'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Kamchiliklari va yechimi:

Barcha o'quvchilar birdek faollik ko'rsatmaydi → Guruhda ishlash metodikasi joriy etiladi.

O'qituvchilarning malaka darajasi talab etiladi → Pedagoglar uchun maxsus treninglar tashkil etilishi lozim.

2. Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellektning roli

Bugungi kunda ta'limda sun'iy intellekt (SI) va raqamli texnologiyalar keng qo'llanilmoqda. Misol uchun, Google Classroom, Kahoot, Coursera, Quizlet kabi platformalar dars jarayonini interfaol qiladi.[2]

TA'LIM, TARBIYA VA INNOVATSIYALAR

IV son, Mart

Amaliy qo'llanishi:

Virtual reallik (VR) – Tarix darsida o'quvchilar VR yordamida qadimgi Rim shahriga "sayohat" qiladi.

ChatGPT yoki boshqa sun'iy intellekt ilovalari – O'quvchilarga eslatma va maslahatlar beradi, dars materiallarini tahlil qilishga yordam beradi.

Muammolar:

Ko'plab ta'lim muassasalarida texnologik infratuzilma yetishmaydi.

O'qituvchilar SI texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha yetarlicha tayyorlanmagan.

Yechim:

Davlat tomonidan ta'lim muassasalarini raqamli infratuzilma bilan ta'minlash.

O'qituvchilar uchun maxsus kurslar tashkil etish.

Ijtimoiy fanlarni o'qitishda innovatsion yondashuvlarni joriy etish ta'lim sifatini oshirishning muhim shartlaridan biridir.[3] Interfaol metodlar, muammoli ta'lim va raqamli texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va amaliy bilim olish ko'nikmalarini rivojlantiradi.[4] Jumladan, bularga amaliy tavsiya sifatida quyidagilarni taklif qilish mumkin:

1. Innovatsion yondashuvlarni kengaytirish – Muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, VR va SI texnologiyalarini qo'llash.

2. O'qituvchilar malakasini oshirish – Innovatsion metodlar bo'yicha maxsus treninglar o'tkazish.

3. Texnologik infratuzilmani yaxshilash – Har bir ta'lim muassasasini zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Brown, J. (2022). Digital Learning in Social Sciences: A New Era. Oxford University Press.

2. Johnson, L. (2020). Teacher Training for Innovative Education. Cambridge University Press.

3. Jones, M. (2021). Critical Thinking in Social Science Education. Harvard University Press.

4. Smith, R. (2023). Interactive Methods in Modern Education. New York: Academic Press.